

De Maat, Mol

door J. HENDERICKX, *Conservator*

Reeds jaren kom ik bij nestkastenkontroles op De Maat zo nu en dan een geplunderde kast tegen waarvan het deksel op de grond ligt. Soms dacht ik aan stropende bengels, dan aan de wind, maar omdat het steeds om geïsoleerde gevallen ging kon ik er geen bevredigende uitleg voor vinden en bleef het een mysterie tot ik vernam dat onze kollega Jos Cuypers op de Snepkensvijver een ekster betrapt had bij het plunderen van nestkastjes (1). Op De Maat komen in de lente- of zomermaanden geen eksters voor, daarom verdenk ik gaaien van deze activiteiten.

Deze vorm van nestkasten beroven nam in 1978 dramatische vormen aan, zodanig dat praktisch geen enkele kast met loszittend deksel gespaard bleef. De neergeworpen deksels vertoonden duidelijk sporen van bek en klauwen. Ik ben dan ook verplicht geweest bij al de kastjes van dat model de deksels met een koord vast te binden of er stenen of zware takken op te leggen.

Zoals ik in mijn vorig verslag meldde broedde in 1977 voor het eerst op De Maat de gekraagde roodstaart en dit in een pas opgehangen nieuw model van nestkast, die met de open achterwand tegen een boom hangt en voorzien is van een kleine zijdelingse invliegopening. Deze kastjes hangen losjes met één oogvijs aan een nagel. In 1978 werden enkele kasten van dit model bijgehangen; ik kreeg er vier nesten van gekraagde roodstaart in (minstens drie koppels), een koolmees en een boomkruiper (waarvoor zij eigenlijk ontworpen werden). Een onverhoopt succes. Daar twee van de roodstaartnesten geroofd werden (vermoedelijk eveneens door gaaien) heb ik deze kastjes ook aan de bomen moeten vastbinden.

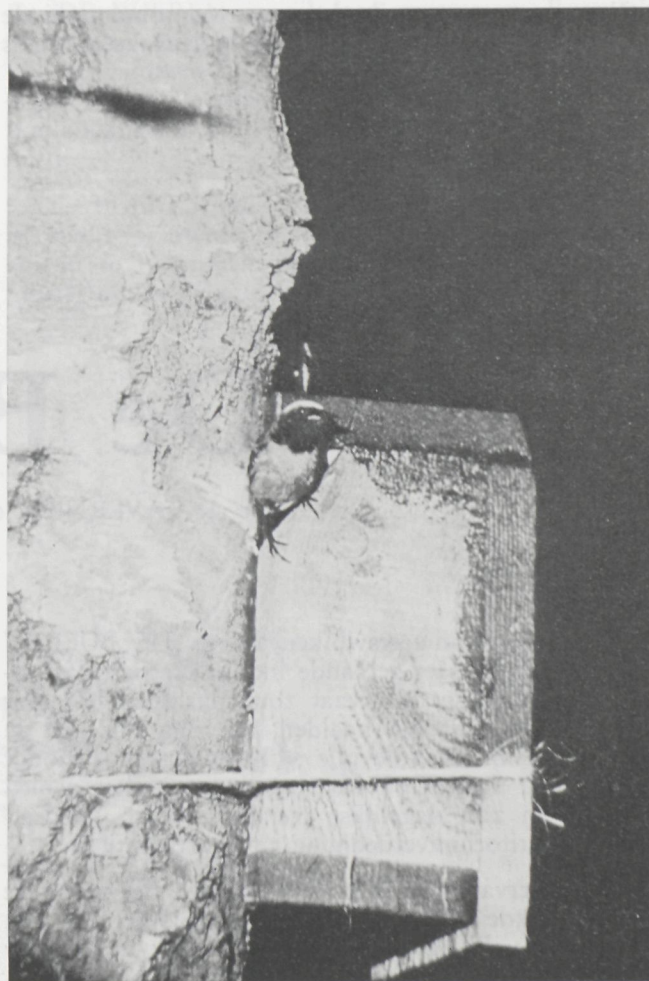
Ik zou de mensen die met ringmussen geplaagd zijn willen aanraden eens een proef te doen met dit nieuw model van nestkast, waaraan het klassiek mooi rond vlieggat van zoveel of zoveel millimeter diameter ontbreekt. Het zou mij niet verwonderen moesten de mussen er een afkeer van hebben. En vermits er een wand minder aan is, wordt op die manier tevens hout

gespaard; daarenboven zijn zij gemakkelijker te reinigen dan klassieke kasten.

Zoals ik verhoopte en zoals trouwens te verwachten was zijn de kleine bontes hun broedgebied trouw gebleven. Begin juni waren er jongen en tijdens een paar uur observatie vanuit een schuilhut zag ik dat

De gekraagde roodstaart bij de ingang van zijn nestkast.

(Foto J. Henderickx)

(1) Zie Bulletin 1977, blz. 73.

beide ouders om beurt kwamen voederen. Het nestholletje bevond zich weer op een hoogte van minder dan 3 m in een dode kanada, midden in de stam. Ik heb maar één bewoond nest gevonden; de andere holletjes die ik wist staan werden door de grote bonte vergroot en waren dus voor de kleine bonte verloren. Maar er waren zeker twee koppels op het reservaat.

De grote bonte specht is « de » grote vijand van de kleine bonte. Gelukkig voor de kleine zijn er nog spreeuwen, want daar is de grote bonte niet tegen opgewassen.

Ziehier hoe een broedgeval van de kleine bonte kan tot stand komen :

- ofwel hakt de kleine bonte een holletje in een dode boom waarin zich reeds een of meer grotere holen bevinden die door spreeuwen bezet zijn;
- ofwel hakt hij een holletje in een maagdelijke dode boom. Tien tegen een komt daarna een grote bonte het holletje groter maken. Maar dan komen de spreeuwen de grote bonte, desnoods met eieren en al, buiten gooien en kan de kleine bonte in alle rust een nieuwe holletje in dezelfde boom of niet te ver ervan af hakken. De spreeuwen komen wel gedurig een kijkje nemen, maar kunnen er niet in, en vermits zij de grote bonte op afstand houden beschermen zij ongewild de kleine bonte.

Vroeger verwenste ik de spreeuwen omdat zij de grote bonte spechten het leven zuur maakten; nu is mijn oordeel genuanceerder.

Een gebeurtenis die niet onvermeld mag blijven had plaats op 22 juni 1978. Toen ik, na wat thuis een gewoon onweer geweest was, een bezoek bracht aan De Maat kon ik mijn ogen niet geloven. Inderdaad, aan de zuidkant van het reservaat waren tientallen grote kanadabomen, maar ook lork en eik, ontworfeld of afgeknakt op alle mogelijke hoogten. Van vele kanadas die heel gebleven zijn, zijn de bovenste 4 m als rietpluimen voor immer omgebogen. Het moet daar nogal gekraakt hebben. De konijnen zijn er goed mee geweest met al die afgebroken takken, in de harde winter die wij gekend hebben. Geen takje bleef ongeschild.

Doordat op De Maat veel berken staan is het normaal dat de vliegenzwam, die in symbiose leeft met berken, er in de herfst een normale verschijning is, het ene jaar massaal, een ander jaar (zoals in 1978) veel minder. Wat mij daarbij opviel was het feit dat hier en daar deze paddestoelen er vernield bij lagen alsof er schoppende bengels voorbij gekomen waren, maar daar waren verder geen sporen te zien. Ieder jaar opnieuw werd ik met datzelfde fenomeen gekonfronteerd zonder er een degelijke verklaring voor te vinden; een vervelende situatie. Nu er maar weinig vliegenzwammen waren heb ik de zaak eens van dichterbij bekeken en ontdekte ik dat het reeën waren die van de zwammen gegeten hadden, soms enkel de steel tussen hoed en knol, andere keren ook stukken van de hoed. Duidelijk waren hun hoefindrukken in het zand te zien.

Weer iets dat wij bijgeleerd hebben.

De Bueren

door A. TAVERNIER en R. JOORIS, *Conservators*

De donkere onweerswolken boven DE BUEREN zijn verdwenen. Het geplande industrieterrein dat onmiddellijk aan het reservaat zou aansluiten komt er niet. De milieumensen haalden hun slag thuis en de landschappelijk waardevolle « Kelevlakte » behoudt verder haar rust. Ook het vogelleven in het gebied verloopt in zijn dagelijkse trend van rust, voedselzoeken, territoriumverdediging en voortplanting.

Het watervalletje ten zuidwesten van het reservaat belette dat de vijver in de strenge vorstperiode van 1976-1977 volledig dichtvroor. Gelukkig maar voor ons paartje ijsvogels.

De nachtegaal is, na ruim twee jaar afwezigheid, terug in het gebied komen broeden. Hij kiest gewoon-tegetrouw het moerasbosje uit om zijn kroost groot te brengen. De grote bonte specht nestelt in een holte van een oude perelaar. Het luid bedelen van de jongen is tientallen meters hoorbaar. Vermoedelijk doet ook zijn aanverwante broer, de kleine bonte specht, het hem na. Zijn nest kunnen we echter niet situeren maar zijn behendige klimkunst is dagelijkse kost.

Rosse vleermuizen nemen een oud spechtenhol in bezit. Vijfendertig uitvliegende wijfjes zijn er geteld